

Szerkesztési iroda:
Nagybecskerek Zápolya-
utca 1. hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybecske-
rek, Zápolya-u. 1. hová
a hirdetések, előzetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájer Lajos.

Felelős szerkesztő: Somfai János.

Előfizetési árak:

Egész évre — 24 K
Félévre — 12 K
Negyedévre — 6 K
Egyes szám ára 8 fillér.

Hirdetéseket

a kiadóhivatal veszi föl.
Azonkívül az összes hir-
:: :: detési irodák :: ::

Megjelenik vasár- és
ünneppnapok kivételével
mindennap d. u. 5 órakor

Nagybecskerek, 1914.

XLIII. évfolyam, 273. szám.

Hétfő, november 30.

Négy hónapja dul a harc.

Az északi nagy küzdelem.

Budapest, november 29. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) A főhadiszállásról jelentik:

A tegnapi nap az egész orosz-lengyelországi és nyugat-galíciai harcvezetéseken igen nyugodtan telt el.

Höfer vezérőrnagy, a vezérkar főnökének helyettese.

Budapest, november 29. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Berlin, nov. 29.
A nagy főhadiszállás jelenti:

Keleten a helyzet a Visztula jobb partján változatlan.

Az oroszoknak Lodz környékén való előretöréseit visszavertük s ezután megkezdett ellentámadásaink sikeresek voltak.

Dél-Lengyelországból nincs lényeges jelenteni való.

Budapest, november 29. A „Torontál“ eredeti távirata. A Magyar Távirati Iroda jelenti Berlinből: A Wolff-
ügynökség jelentése szerint Vilmos császár ezidő szerint a keleti hadszíntéren tartózkodik.

Diadalmas előnyomulásunk Szerbiában.

Budapest, november 29. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Hivatalos jelentés
a déli hadszíntérről:

**Az ellenség a jelenlegi útközeti arcvonalon kétségbeesett ellenállást fejt ki és egészen a szuronyharclig kifejlődő
heves ellentámadásokkal próbálja előnyomulásunkat feltartóztatni.**

A Kolubara keleti partján álló csapataink helyenkint ismét tért nyertek.

**A Valjevón túl és attól délre előnyomult hadoszlopok általában a Ljig folyótól keletre fekvő magaslatokat és ama
vonalat érték el, mely a Suvobor-magaslattól és Uzice-től keletre fekvő utháromszögig húzódik.**

Tegnap összesen két ezredparancsnokot, 19 tisztest és 1245 főnyi legénységet fogtunk el.

Az oroszok pusztulása a Kárpátokban.

Budapest, november 29. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) A főhadiszállásról jelentik:

**A Kárpátokban a Homonna felé előnyomult ellenséges erőket megvertük és visszaszorítottuk. Csapataink egyezer-
öttszáz oroszot ejtettek foglyul.**

Höfer vezérőrnagy, a vezérkar főnökének helyettese.

Budapest, november 29. A „Torontál“ eredeti távirata. A Magyar Távirati Irodának jelenti Nyiregyházáról:

Zemplénben a csatározások még folynak Csapataink több fontos pozíciót elfoglaltak.

Ungban és Beregben a helyzet változatlan.

Budapest, november 29. A „Torontál“ eredeti távirata. Mint a Magyar Távirati Irodának Debrecenből jelentik,
a kárpáti harcokból ezerkétszáz foglyot hoztak ide, köztük Szemiraton vezérkari ezredest.

A nyugati világcsata.

Budapest, november 29. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Berlin, nov. 29.
A nagy főhadiszállás jelenti:

**A nyugati hadseregre nézve a tegnapi napról csak annyi jelenteni való van, hogy az ellenségnek Yperntől dél-
keletre és Lenstől nyugatra ellenünk intézett támadásai meghiúsultak.**

A nemzeti munkapárt értekezlete.

Budapest, november 29. A „Torontál” eredeti távirata. A sajtóalbizottság engedélyével jelenti tudóitónk: A munkapárt tegnap este K h u e n - H é d e r v á r y Károly gróf elnöklésével értekezletet tartott. Az értekezleten K h u e n - H é d e r v á r y gróf meleg beszédben emlékezett meg katonáinkról, akik hősiességükkel dicsőséges hírnevet szereznek hazájuknak. Kifejtette továbbá, hogy kormányunk a vezérférfikkal együtt a legnagyobb buzgósággal intézi az ország ügyeit s mi szívünkkel és lelkünkkel támogatjuk őket nemes hivatásuk teljesítésében. Ezután a párt megszavazta a bizottságokban letárgyalt javaslatokat, amelyek közül a hadbavonultak támogatásáról szóló javaslatnál a Házban Tisza István gróf miniszterelnök módosítást fog benyújtani.

HIREK.

A nagybecskereki szabad liceum megnyitása.

A kulturegyesület háborus előadásai. Jankó Ágoston előadása.

— Saját tudósítónktól. —

Nagybecskerek, nov. 30.

A Torontálvármegyei Magyar Köz-
művelődési Egyesület nagybecskereki
szabad liceuma tegnap kezdte meg elő-
adásainak tizenötödik évfolyamát. Az
idei előadások bizonyos különlegességgel
bírnak, mert a mindenen uralkodó
háboru jegyében folynak. Az összes elő-
adások a háboruval kapcsolatos dolgo-
kat tartalmaznak s az önbizalomra,
lelkedésre és kitartásra buzdítanak.

Az előadásokat most a Nagybec-
kerei Kaszinótársulat nagytermében
tartják, amelyet a kaszinó lelkes kész-
séggel engedett át s ide gyűlt tegnap a
közönség, hogy meghallgassa az első
előadást, amelyre Jankó Ágoston udvari-
tanácsos, alispán volt szíves vállalkozni.

A kaszinó nagyterme már jóval
négy óra előtt zsúfolásig megtelt közön-
séggel, amelynek soraiban megjelent dr.
Dellimanics Lajos főispán, kormánybiz-
tos, dr. Vinczehid y Ernő m. főjegyző, a
kulturegyesület igazgatója, Tóth István
min. tan. pénzügyigazgató, dr. Perisics
Zoltán polgármester, dr. Kovács Rókus
törvényszéki elnök, Steinitzer Géza és
dr. Kiss János kir. tanácsosok, Hunyady
János őrnagy, Poroszkay Béla, Kiss
István pénzügyi tanácsos, dr. Klein Mór
főorvos, dr. Gyertyánffy László, dr. Steiner
Gyula közkórházj. h. igazgató-főorvos s
azonkívül értelmiségünk más vezetőférfiai
és nagyszámu hölgyközönség.

Az előadást dr. Vinczehid y Ernő
mint a kulturegyesület igazgatója vezette
be lelkes meleg szavakkal, megemlékezve
arról a hiányról, hogy a szabad liceum
most kénytelen nélkülözni eddigi kitűnő
vezetőjét Knyaskó Lajost, akit nevének
emlékezők a közönség lelkesen meg-
eljenezett.

Ezután az illusztris előadó Jankó
Ágoston alispán lépett az előadói emel-
vényre s körülbelül egy óras előadásban
az ő vonzó, közvetlen modorában fejte-
gette nemzeti öntudatunk szerepét és
jelentőségét a háboruban. A mély gon-
dolatokkal telt nagyszerű előadást a
közönség feszült figyelemmel hallgatta s
végül lelkes tapsal fejezte ki elismerését
és köszönetét az előadó alispánnak.

Az alispán nagyértékű előadását
legközelebbi számunkban egész terjedel-
mében közöljük.

A legközelebbi előadás december
6-án d. u. 4 órakor lesz ugyancsak a
kaszinó nagytermében, amikor Harzer
József, a főgimnázium ki ü n ő tanára tart
előadást a modern technika szerepéről
a háboruban.

— A pénzügyminiszter köszönete az
ujságíróknak. Teleszky János pénz-
ügyminiszter az ujságíró-egyesületek el-
nökeihez, így Száva y Gyulához, a Vi-
dédi Hirlapírók Országos Szövetségének
elnökéhez is a következő tartalmu levelet
intézte:

A hadiszükségletek fedezése céljából
kibocsátott 1914. évi 6 százalékos magyar
királyi adómentes állami járadékkölesön
jegyzése november 23-ával lezárta, meg-
állapítható, hogy a hadikölesön jegy-
zése teljes sikerrel járt. Ez az eredmény,
amely a jogosult várakozásokat messze
fölülmutta, egyrészt nagyszerű próba-
tétel a nemzet gazdasági erejének, más-
részt élesen szóló bizonyossága a nemzet min-
den rétegét átható hazafias áldozatkész-
ségnek. A nemzet által ekként az állam rendelkezésére bocsátott tőkék a haremzön folyó
küzdelmünk sikerének egyik döntő fon-
tosságú tényezői lesznek és egyben gaz-
dasági és pénzügyi viszonyaink jövődő
kedvező alakulásának biztos zálogát ké-
pezik. A hadikölesön eme kétségtelen si-
kerének megállapítása alkalmával nem
mulaszthatom el kiemelni azt, hogy ennek
az örömdetes eredménynek elérésében
hazafias sajtónkat kiváló rész illeti. A ma-
gyar sajtó teljes mértékben átérzvéen a
kibocsátásra kerülő hadikölesön nagy
nemzeti és pénzügyi jelentőségét, odaadó
lelkedéssel karolta föl a hadikölesön
ügyét és fáradhatatlan buzgalommal, ki-
váló közigazgatási tudással és érzékkel, a
hadikölesön sikeréhez fűződő fontos szem-
pontok és a figyelemreméltó különböző
gazdasági érdekek tapintatos összegeyez-
tetésével a toll egész hatalmát latba-
vetette, hogy a hadikölesön kibocsátását
teljes pénzügyi és gazdasági siker koron-
ázza. Amidőn örömmel ragadom meg ezt
az alkalmat, hogy Nagyságod, mint a
Vidégi Hirlapírók Országos Szövetségé-
nek elnöke előtt a magyar sajtónak eme
nagy nemzeti érdeket szolgáló és kiváló
jelentőségű becses közreműködéséért elis-
meréssel adózom, egyben kérem Nagysá-
godat, hogy hálás köszönetemet szíves-
kedjék tolmácsolni a magyar sajtó min-
den munkásának azért az önzetlen, lelkes
támogatásért, amelylyel a pénzügyi kor-
mányunk a hadikölesönnel kapcsolatos
céljait teljes megértéssel és nagy oda-
adással mozdították elő.

— A bíróság köréből. A m. kir. igaz-
ságügyminiszter 1915. évi január hó 1-től
kezdődő hatálylyal a nagybecskereki kir.
törvényszéktől: Bödcher Dezső tör-
vényszéki bírót, dr. Keller Sándor
jegyzőt, Ambrózy László, Boltizár
László és Bige Dénes telekkönyvvezető-
ket, valamint Bitsch Ferenc, Csabafi
Arnold, Laube István és Orbán Ist-
ván irnokokat a nagybecskereki kir. já-
rásbíróvághoz;

a nagyikindai kir. törvényszéktől:
Taub Gyula és Esztegár László tele-
lekkönyvvezetőket, Stenta József,
Wahl György, Szombati Károly,
Laub Rezső és Harter Jenő János

irodatisztek, valamint Kirrer Gusztáv
irnokot a nagyikindai kir. járásbíró-
sághoz helyezte át.

— A nagybecskereki közig. tanfolyam
internátusának új gondnoka. A m. kir.
belügyminiszter az elhunyt Forster Imre
helyébe a nagybecskereki községi köz-
igazgatási tanfolyammal kapcsolatos in-
ternátus gondnokává Krumenacker
Ferenc nyug. m. kir. számtanácsost ne-
vezte ki.

— A hadikölesön jegyzésének ered-
ménye a Torontálmegyei Hitelszövetke-
zetnél. A Torontálmegyei Központi Hitel-
szövetkezetnél, ahol a hadikölesönre folyó
hó 27-ikéig lehetett jegyezni, 175 aláíró
összesen 492.850 korona hadikölesönt
jegyzett.

— Városi képviselők választása. Mint
ismeretes, a f. év december havában lesz-
nek Nagybecskereken a városi képviselő-
testületi tagválasztások azoknak a man-
dátumaira, amelyek ez év végével lejár-
nak. A választások december hó
5-ikén lesznek s a választási elnök
Steinitzer Géza kir. tanácsos.

A választások rendje az egyes kerü-
letekben a következő:

I. választókerület, Németváros: a
Német-utcában a Szabó Pál-féle vendéglő
helyiségében; elnök: Mayer Rezső, elnök-
helyettes: dr. Löffler Ármán. Választ 8
rendes tagot 6 évre és 3 póttagot.

II. választókerület, Németváros: a
Mellencei-uton levő Weiserschan Jakab-
féle vendéglőben 838/61. sz. ház; elnök:
Steinitzer Géza, elnökhelyettes: dr. Wat-
tay Dezső. Választ 5 rendes tagot 6 évre,
1 rendes tagot 3 évre és 2 póttagot.

III. választókerület, Belváros: a volt
törvényszéki épületben, a városi jövedéki
hivatalban; elnök: dr. Pollák Viktor,
elnökhelyettes: dr. Chiroi Döme. Választ
5 rendes tagot 6 évre és 3 póttagot.

IV. választókerület, Gradnolica: az
evangélikus iksolaépületben; elnök: Je-
szenszky Nándor, elnökhelyettes: dr.
Tóth Rezső. Választ 8 rendes tagot 6 évre
és 4 póttagot.

V. választókerület, Oppova: Kozlo-
vacszy Lyubomir-féle vendéglőben, volt
Szmederevacz-féle 1477. számú házban a
Temesvári-utcában; elnök: dr. Milich
Jakab, elnökhelyettes: dr. Petrovits Kor-
nél. Választ 5 rendes tagot 6 évre, 2 ren-
des tagot 3 évre és 2 póttagot.

VII. választókerület, Oppova: a To-
masováci-utcában levő Fogaras Milivoj-
féle vendéglőben 1672. sz. házban; elnök:
dr. Gyorgyevits Milos, elnökhelyettes:
dr. Vászits Endre. Választ 5 rendes tagot
6 évre, 1 rendes tagot 3 évre és két pót-
tagot.

VIII. választókerület, Budzsák: a
Gabona-téren fekvő 1985. sz. házban levő
Czvejanov Dusan-féle vendéglőben; el-
nök: Krsztics János, elnökhelyettes: dr.
Hubert Zsigmond. Választ 6 rendes tagot
6 évre, 1 rendes tagot 3 évre és két pót-
tagot.

IX. választókerület, Amerika: a Ka-
szinóépületben; elnök: dr. Anna Ernő,

elnökhelyettes: Szalay József. Választ 3 rendes tagot 6 évre és két póttagot.

A választás mind a kilenc választókerületben reggel pont 8 órakor kezdődik, amely időpontra a választási meghatalmazások is az elnöknek átadandók; a szavazás pedig reggel 9 órakor kezdődik s délután 4 óráig tart.

*

Itt megemlítjük, hogy a választási hirdetmény német és szerb szövegében az első kerületi választás helyiségeit fordítási tévedésből Német Pál-féle vendéglő van föltüntetve, holott tényleg, mint a magyar szövegben helyesen van, a Szabó Pál-féle vendéglőben lesz a választás.

— **A polgárőrség megalakulása Nagybecskerekén.** Tegnap délután alakult meg Nagybecskerekén a polgárőrség, amely az itthon levő katonaság egyrészenek a helyi szolgálat alól való mentesítését célozza. Az alakulásra zsufozásig megtelt a régi esküdtszéki terem s több mint háromezázán gyűltek össze, hogy az alakulásban részt vegyenek s az esküt letegyék. Az alakuláson a hatóság részéről Reitter Oszkár rendőrkapitány, a katonaság részéről P o v c e cs. és kir. százados jelent meg. Miután a jelenlevők a polgárőrség megalakulását kimondották, a polgárőrség parancsnokává egyhangú lelkesedéssel megválasztották Burget József főgimn. tanár, tart főhadnagyot. Ugyancsak egyhangulag megválasztották helyettesparancsnoknak Farkas Vince m. tb. főjegyző, tart. hadnagyot, segéd és oktató tisztnek pedig Chrisztian Jenő főgimn. tornatanárt. Ezután Burget József parancsnok köszönetet mondott a bizalomért s lelkes kötelességteljesítésre buzdította a polgárőröket, akik végezetül letették az esküt.

— **A hős szakaszvezető — A 29-ik gyalogezred ünnepe.** Főlemelő szép ünnepe volt vasárnap délelőtt házi-ezredünknek. A 29-ik gyalogezred 2-ik századának egyik hős szakaszvezetőjét Welcsik Péter máriaföldi születésű katonát tüntette ki a király az ezüst vitézségi éremmel s ezt a kitüntetést tüzték tegnap ünnepiesen a hős szakaszvezető mellé. Welcsik a rohatini ütközetben a harcban tanusított bátor és rettenthetetlen magatartásával érdemelte meg a kitüntetést.

Az ünnepély a Rezső-laktanya melletti főgimnáziumi tornaterén folyt le s délelőtt fél tíz órakor itt gyűltek össze az ezred tisztjei valamint ezer főnyi legénysége és az ezred zenekara Rezső-ni é k Emil ezredes vezette be az ünnepet lendületes szép beszéddel, amelyben méltatta a hős szakaszvezető bátorságát és vitézségét, amelyre az ezred mindig büszke lesz s amelyet követendő példának állított a legénység elé, hasonló vitézségre és bátorságra buzdítva őket. Az ezredes üdvözölte a hős szakaszvezetőt a tisztikar és az egész ezred nevében s azután mellé tüzte az érdemejelet. Utána G e s c h e k János százados lelkes magyar beszédet mondott, majd még szerbül és románul tolmácsolták a legénység előtt az ünnepély jelentőségét. Ezután a zenekar rázendített a Gotterhaltera, majd a legénység zeneszó mellett diszmenetben ellépett a kitüntetett hős előtt s ezzel e szép ünnepély véget ért.

— **A hadikölcsön jegyzése a perjámosi járásban.** A perjámosi járásban a hadikölcsönre történt jegyzések eredménye a következő:

A községek: Perjámos község 76.300 K, Ujszentpéter 27.200 K, Ujszentpéter 4000 K, Egres 2100 K, Sárafalva 21.600 K, Pészak 5400 K, Lovrin

100.000 K, Kisósz 21.500 K, Bogáros 18.700 K, Ujhely 5900 K, Sándorháza 12.000 K. Összesen 298.700 K.

A közönség részéről jegyeztek Perjámoson 818.800 K-t, Ujszentpéteren 37.625 K-t, Egresen (román) 15.700 K-t, Sárafalván 65.200 K-t, Pészakon (román) 18.850 K-t, Lovrinban 294.700 K-t, Kisószon 494.650 K-t, Bogároson 174.900 K-t, Ujhelyen (telepes község) 16.150 K-t, Sándorházán 123.050 K-t. Összesen 2.139.950 koronát. Az erkölcsi testületek és a közönség jegyzése tehát a perjámosi járásban 2.434.650 korona. Megjegyzendő, hogy ezen végösszegben a takarékok, bankok stb. jegyzése nincs benne. A Lovrin községi jegyzésnél van báró Liphay Frigyes 50.000 koronája. Az egész összeg mondhatni csupa kiscgazdák jegyzése.

— **Adományok a Vöröskereszt-kórháznak.** Szita Sándor Kurjácska-pusztai ispán egy bődön szirt adományozott a helybeli Vöröskereszt-kórháznak.

— **Talált katonai felszerelési tárgyak beszolgáltatása.** A m. kir. belügyminiszter a következő rendeletet küldte valamennyi vármegye alispánjához:

Az ellenséggel vívott és helyenkint a magyar szent korona országainak területén is folyt harcok szünterén elhagyott, valamint a laktanyákon kívül elhelyezett és a harcútról visszatérő (sebesült) legénység birtokában volt tárgyak közül több ruházati és felszerelési cikk veszendőbe ment általa, hogy azok a harcstér mögötti területre széthurcoltának. Ilyen elhagyott cikkek a vasuti állomásokon és kocsikban is gyakran találtak. Minthogy tapasztalat szerint ezeknek a cikkeknek emlékül való megvásárlására a polgári lakosság nagy hajlandóságot mutat, a katonai kincstár érdekei szempontjából nagy súlyt kell helyezni ennek megakadályozására és arra, hogy azok a hadbavonult csapatok számára egybegyűjtessenek és rendelkezésre bocsáttassanak. A honvédelmi miniszter urnak ebben az irányban hozzám intézett megkereséséhez

képest felhívom Cimet, tésesse legszélesebb körben közhírré, hogy a talált katonai felszerelési tárgyakat, egymint ruházatot, felszerelést, takarót, látesövet, kérekpárt, sezs számokat, edényeket, lőszer számokat, nyergeket, kézi és lőfegyvereket, kardokat, lőszerket, tüzéségi lövedékek hüvelyeit stb. a legközelebbi katonai parancsnokságnak, vagy a legközelebbi közigazgatási hatóságnak (községi előjáróságnak, járási tisztviselőnek) haladéknélkül be kell szolgáltatni s hogy azok, akik ily cikket találtak, de a hatóságnak be nem szolgáltatták, az 1878. évi V. törvények 365. §-ában foglalt vétséget követik el és megfelelőleg büntetnek. Az alárendelt hatóságokat pedig utasítsa, hogy a hozzá beszolgáltatott katonai felszerelési cikket a legközelebbi katonai parancsnokságnak adják át s azok ellen, akik e rendelet ellen vétnek, a büntető feljelentést azonnal tegyék meg. Érttesitem végül Cimet, hogy e rendeletet egyidejűleg a határszéli rendőrkapitányságokkal is közöltem. Sándor s. k.

TAJÉKOZTATÓ.

Városi ingyenes népkönyvtár. A volt esküdtszéki épületben. Nyitva naponként reggel 8-tól d. u. 2 óráig.

Az ingyenes olvasóhelyiség és közkönyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon délután 5 órától este 10-ig. Könyvtára vasárnap, szerda, péntek délután 5-7 óráig.

A „Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjgyulete” nagybecskereki fiókja minden hó 1-je és 15-ike után eső vasárnapján fogad el befizetéseket az Ellmer-féle helyiségben d. u. 2-5 óráig. — A beiratások szintén ott eszközöltnak.

Ahol a negyvenkettéseket csinálják.

— A magyar hadiipar diadala. —

— nov. 30.

Egy miskolei újságírónak abban a gyárban, ahol a 42-eseket gyártják, sikerült bepillantani abba a műhelybe, ahol a halált készítik és látott néhány 42-ös löveget is. Ügyészi és katonai cenzúrával ellátott cikkéből a következő részeket közöljük:

Komor, a puritánságig egyszerű irodaépület. Egyenruhás szolgálk, kormos arcu, széles mellű munkás emberek és aktacsomagokat szorongató hivatalnokok váltják fel egymást a kigyózva húzó folyosókon. Egy portás-féle ember megállit:

— Kit keres?

— A gyárfőnök urat.

— Jobb folyosó egyenest, legutolsó ajtó.

A folyosó végén megint megállitanak és kezdődik az ismert diskurzus.

— Kit keres?

— A gyárfőnök urat.

— Vannak bent. Majd ha sor kerül.

A szolga átveszi a névjegyet és eltűnik a zöldbélésű ajtó mögött, amelyen hatalmas betűkkel ékeskedik:

A. H.

bányafőtanácsos, gyárfőnök.

Az első szoba körbe húzó lócáin vagy huszan ülnek. Asszonyok, férfiak,

vegyest. Tótul, németül és magyarul tárgyalják egymást közt a háboru eseményeit. Nyilik az ajtó. Mintha elvágta volna a morajló beszélgetést. A szolga jön. Int, hogy bemehetnek. Egy ősz hajju, kedves, mosolygó arcu, evikkeres ur fogad. Ez a gyárfőnök. A kérésmet mosolyogva hallgatja.

— Sok egy kicsit, amit kíván. A gyárat nagyon szívesen megmutatom önnek, de a löveggyárba semmiesetre sem engedhetem be.

— Akkor kérek egy intervju-t a löveggyártásról.

— Azt még kevésbé. Inkább megengedem, hogy egyik-másik löveggyártó műhely „közébe” is elnézzen. Aztán ha lát valamit, megírhatja. Intervju-t semmi körülmények között nem adhatok. Majd egy mérnök mindent meg fog önnek magyarázni. Csengett és a titkár utján bekérte G o b b i mérnököt.

Égnek meredő kémények, dühörgő, reszkető épülettömbök, sikoltó szirének, pöfékelő motorok.

E bábeli hangzavar közepette Gobbi mérnök a legnagyobb nyugalommal magyaráz:

— Előbb a gázgyárat fogjuk meg nézni. Ezek látják el az egész telepet a szükséges gázmennyiséggel. A gyártelep

egyike a kontinens legnagyobb és legrendezettebb telepeinek. Szünet nélkül, nappal és éjszaka egyformán dolgozunk. A gyár minden elképzelhető acélárut előállít. Körülbelül 10.000 embert foglalkoztat, akik feváltva nappaliak és éjszakaiak.

Közben eljutottunk a hengerdébe. Egy izzó, hatalmas vastömböt, acélfogóival görgő pályára helyez egy kolosszális villanydaru és megindul a hengerelés. A rózsaszínű és bíber árnyalataiban változó 1000—2100 fokos acéltömeg elkezd szaladni a mozgó hengerek fölött, két nyújtóhenger közé szorul és nyulik. Mindig kisebb és kisebb a két nyújtó nyílása, mindig hosszabb és hosszabb az izzó acél. És alig három perc alatt az egy tonna súlyu, egy és félméter hosszú acélból egy 30 méteres sinvasat hengerelnek, amely mint valami rohanó tűzpaták, az elvágó műhelybe kerül, ahol egy forgó korong süketítő zugással metszi három egyenlő darabra e kihengerelt sinacélt. És a munka folyik, anélkül, hogy több emberre volna azoknál szükség, akik a gépeket igazgatják.

Kétféle acéllal dolgoznak. Martinacéllal és az elektró-acéllal. Egy-egy acélöntő kemence olyan kisebb fajta pokol. És 17 ilyen kemence működik. Ezekben öntik a lövegek acélsöveinek anyagát. Még az adagolást, az egyes anyagmennyiségnek a kemencébe helyezését is hatalmas daruk végzik, amelyek csak annyi emberi munkát kívánnak, amennyit az anyagok szortírozása követel. Itt a titok az adagolás méreteiben rejlik, aminek a titkát pedig csak a mérnökök és a művezetők tudják, akik épp úgy felelősek a hazára és a királyra, mint a katonák. A kiöntött acél részint a hengerdébe, részint pedig a feldolgozó műhelybe kerül. A feldolgozott áruk a csiszolóba kerülnek, ahol megkapják a forgalomba kerülésükhöz a megfelelő külsőt.

— Ez itt egy hadihajó kormányosa, — mutatott rá a vezetőm egy ferdehajású négyszögű acélvázra.

Az egyszerű, itt-ott rozsdásodni kezdő trapéz mint valami hideg zuhany, olyan lehütőleg hatott rám. Mert én bizony egy komplikált mesterséget vártam és ahelyett mutatnak nekem egy rozsdamarta semmi-séget. Hogy a magam megnyugtatóására valami érdekességet fedezzek fel rajta, egész a közelébe igyekeztem és anélkül, hogy magam elé figyeltem volna, firkészve kerestem a hajókormány érdekességét, amikor hatalmas botolva, épp a hajókormány nyílásába estem. Egy kicsit szegyenkezve ügyetlenségemért, de leginkább érdeklődve aziránt, hogy mi okozta a kellemetlenséget, lehajolok és magam előtt egy embervastagságú csiszolatlan ágyugolyótlátok heverni.

A művezető nevetve szól rám:

— Vigyázzon uram! A negyvenkettes ágyugolyók ráérnek a harctéren embert ölni.

Bámulva néztem Gobbira.

— Ez a 42-es?

— Igen. Azaz nem, — felelte zavartan Gobbi; ez kérem... ez kérem szintén hajókormány.

Azután sietve vezetett tovább. Ott még csak egy félig kész negyvenkettes ágyugolyó hevert, de feljebb a műhelyben már csiszolva és garmadába rakva készen heverték a negyvenkettősök.

A megszokott ágyugolyó alakjától eltérő semmi sincs rajta, csak a borzalmasságig nagyszerű méretei. A magassága egy méter és 69 centiméter. Ami megfelel egy közepes ember magasságának.

Körülbelül egy méter 30 centiméter vastagságig egyenes hengert alkot, amelyre egy 39 centiméter magasságú kup van ráhelyezve. A kup alapkörre maga a 42 centiméter, mely szélesség folyton csökken, úgy, hogy a 42-es lövedék csúcsa jóformán tühegyességű. Harminchét ilyen lövedéket számoltam meg ebben a műhelyben.

A csiszolása egy forgó korong segítségével történik, amely a súlyban is hatalmas kolosszust a csiszoló szerszám fölött egyenletesen forgatja.

Vonatok érkezése és indulása Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1914 szept. 7-től tov. rendelkezésig.

INDUL.		óra
Nagybecskereki pályaudvarról.		perc
Karlova—Szeged—Budapestre délelőtt		6:21
Karlova—Szeged délután		1:13
Zsombolya—Szeged—Budapestre délután		4:00
Pancsovára délután		5:18
Karlova—Szeged—Budapestre este		7:18
Pancsovára délelőtt		8:10

Nagybecskerek-bégap. pályaudvarról.		óra
Módos—Temesvárra reggel		3:33
Zsombolyára keskenyvágányu vonalon reggel		2:26
Zsombolyára keskenyvágányu vonalon délelőtt		11:55
Zsombolyára keskenyvágányu vonalon délután		5:26

ÉRKEZIK.		óra
Nagybecskereki pályaudvarra.		perc
Budapest—Szeged—Karlováról délelőtt		6:49
Budapest—Szeged—Karlováról délután		4:50
Budapest—Szeged—Nagyikik—Karlováról este		9:21
Temesvár—Zsombolyáról délelőtt		9:28
Temesvár—Zsombolyáról este		6:30
Pancsováról délelőtt		8:38
Pancsováról este		6:52

Nagybecskerek-bégap. pályaudvarra.		óra
Zsombolyáról keskenyvágányu vonalon este		9:34
Zsombolyáról keskenyvágányu vonalon délután		4:10
Zsombolyáról keskenyvágányu vonalon délelőtt		8:28

Hirdetések.

Községi irnok, 1025—1.1

ki a jegyzői, végrehajtási és adóügyekben jártas, a magyar, német és szerb nyelvet bírja

állást keres.

Cim a kiadóhivatalban.

8500—1914 P. sz. 1022—3.2

Hirdetmény.

A pancsovai kir. törvényszék közhírré teszi, hogy a nagybecskereki tisztai ármentesítő társulat céljaira Farkasd község határában szükségelt földterületek kisajátítása ügyében az 1881:XLII. t.-e. 46—54. §-ai értelmében a távollevők vagy ismeretlen tartózkodásuakkal szemben a kártalanítási tárgyalásra határnapul 1914. évi december hó 14. napjának délelőtti 9 óráját ezen kir. törvényszékhez (emelet 26. ajtó) kitűzte és hogy a távollevők vagy ismeretlen tartózkodásuak számára gondnokul Marjanovich János pancsovai ügyvédet nevezte ki. Együttal figyelmezteti az érdekelteket, hogy a tárgyalásról elmaradásuk a kártalanítás felett hozandó érdemleges határozatot nem gátolja.

Pancsova, 1914. évi november hó 24. napján.

Stocker Antal s. k. Szalontay György s. k. elnök. előadó.

14046—914. P. sz. 1021—3.3

Hirdetmény.

A nagybecskereki kir. törvényszék közhírré teszi, hogy a torontáli helyi érdekű vasutak által Nagybecskerek—Gyártelep és Nagybecskerek kiterő állomás bővítése céljából Nagybecskerek város határában szükséges földterületek kisajátítása iránti ügyben a kártalanítási eljárás 14046—914. P. sz. alatt folya-

matba tétetvén, tárgyalásra határnapul 1914. évi december hó 3-ik napjának délelőtti 9 órája Szilágyi Lajos kir. törvényszéki bírónak hivatalos helyiségébe (törvényház, I-ső emelet, 63. sz. szoba) kitűzetett, amikor a kisajátító és a kisajátítási összeírásban megnevezett tulajdonosok, nemkülönben a többi telek-könyvi érdekeltek egyenként külön s a távollevők és ismeretlen tartózkodásuak részére ezennel kinevezett ügygondnok dr. Chiroi Demeter nagybecskereki lakos, ügyvéd, megidéztenek azzal, hogy az érdekeltek elmaradása a kártalanítás tekintetében hozandó határozatot nem gátolja s hogy az egyéni külön értesítésnek elmaradása vagy a tárgyaláson meg nem jelenés miatt igazolásnak helye nincsen.

Megjegyeztetik, hogy a kártalanítási eljárás tárgyát a nagybecskereki 4951. sz. telekjegyzőkönyvben 6561., 6562., 6564., 6602. helyrajzi szám alatt felvett ingatlanokból kisajátítás alá eső területek képezik.

Nagybecskerekben, a kir. törvényszék, mint polgári bíróságnak 1914. évi november hó 5-ik napján tartott üléséből.

Dr. Kis János s. k., Szilágyi Lajos s. k., t. elnök. kir. törv. bír., előadó.

Torontáli iparművész

jutányosan készít művészi diszoklevelet, ilusztrációt, könyvdiszket, plakátokat, levélfejeket, címkéket, reklámcédulákat és bármilyen iparművészeti tervezést.

Megrendelések a „Torontál” kiadóhivatalába intézendők. 425—x 92

3333—914. sz. 1026—1.1

Árverési hirdetmény.

Atulrott község előjárósága ezennel közhírré teszi, hogy ezen községben 1 db 2 éves fehér szőrű jegy- és bélyegtelen üsző, mint gazdátlan jószág van őrizetben, melynek nyilvános árverésen leendő eladására a határidő 1914. évi december hó 15. napjának d. e. 9 órájára tűzött ki.

Ha a tulajdonos az árverés határidejéig ezen község előjáróságánál jelentkezik s tulajdonjogát igazolja, akkor az állat neki ki fog adatni.

Kelt Csernyén, 1914. évi november hó 25-én.

Bozsán, jegyző.

Miksin, bíró.

Hirdetéseket

jutányos árért közöl a

„Torontál”

pol. napilap kiadóhivatala.